

УДК 332:339.9:338.47

DOI:10.5281/zenodo.11856941

Є.В. Чеботарьов, д-р, ад'юнкт (ЛУ, Польща); канд. екон. наук, доц.
(ІЕП НАН України, Київ)

«ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК»: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ ТА ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Аналіз причин російсько-української війни; загальної динаміки її розвитку та особливостей на етапі повномасштабної фази дають підстави відзначити формування низки фундаментальних викликів для України й значною мірою – для світового співтовариства: російсько-українська війна підтверджує необхідність пошуку нових форм інтеграційного співробітництва, які б, не відкидаючи його існуючі дієві форми, дозволили ефективно реагувати на такі виклики.

Однією з таких інституційних форм інтеграційної співпраці у подоланні світовою спільнотою цивілізаційних викликів (для України – ще й допомоги у повоєнному відновленні) є створення так званих міжнародних альянсів. Прикладом створення такого роду альянсу є заснування у 2020 р. платформи «Люблінський трикутник» у складі Польщі, Литви та України/ При цьому постає комплексна проблема з'ясування об'єктивних передумов створення таких альянсів. Теоретико-методологічну основу розробки проблематики альянсів складають теорії міжнародної інтеграції, насамперед – федералістської теорії, засновниками якої є Ж. Моне та Р. Шуман [1], а також концепція «Великої шахівниці» З. Бжезінського з визначенням п'яти вісей Євразії, однією з яких виокремлюється Україна та визнанням також важливого значення Польщі та країн Балтії [2].

Дослідження проблематики міжнародних альянсів дозволяє ідентифікувати сутнісні засади, що формують саму принципову можливість їх створення та повноцінного функціонування. Зазначені об'єднання мають відповідати, насамперед, таким науково-практичним положенням: мати глибоке інституційне коріння щодо всіх держав-учасниць; за просторовим розташуванням такі об'єднання мають мати субрегіональний внутрішньоконтинентальний характер; подібні альянси повинні мати досить значний сукупний ресурсний потенціал у контексті відповідних континентів. Аналіз передумов створення «Люблінського трикутника», його сукупного ресурсного потенціалу та перспектив розвитку виступають науково-практичним підґрунтям для

такого проміжного висновку: цей альянс (на відміну від багатьох інших) відповідає всім ідентифікованим критеріальним положенням.

За умов відповідного інституціонального супроводу та провадження економічної регуляторної політики з боку держав, співробітництво країн «Люблінського трикутника» може стати потужним чинником доєднання до цього альянсу низки інших країн Центральної та Східної Європи. Вихідною основою залучення інвестицій у розбудову «Люблінського трикутника» в контексті повоєнного відновлення України виступає SWOT-аналіз об'єкту інвестиційної діяльності. Його представлено на рис. 1

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none">1. Наявність альянсу «Люблінський трикутник» як основи його подальшого розширення.2. Достатньо значний (і такий, що у підвищується) рамках Європейського Союзу сукупний економічний потенціал існуючого альянсу.3. Наявність у нинішніх країнах-учасниках альянсу багатьох критично важливих для Європи інфраструктурних об'єктів.4. Вигідне географічне положення альянсу зі спільними кордонами.	<ol style="list-style-type: none">1. Війна в Україні як загальний стримуючий інституціональний чинник розвитку альянсу.2. Масштаб людських, економічних та природничих втрат України внаслідок російсько-української війни.3. Лояльність до російсько-української війни окремих політичних сил у нинішніх країнах альянсу.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ol style="list-style-type: none">1. Сприятливе інституціональне середовище розширення альянсу в його нових потенційних країнах-учасниках.2. Висока прогнозована підтримка світової спільноти розширення альянсу.3. Отримання Україною офіційного статусу країни-кандидата на вступ до Євросоюзу.4. Схвалення Євросоюзом Плану відновлення Ukraine Facility.5. Широка присутність бізнесу країн-учасниць та його нових потенційних членів в економіці України.	<ol style="list-style-type: none">1. Потенційна можливість «заморожування» російсько-української війни.2. Прихід до влади у країнах-учасниках розширеного альянсу антиукраїнських політичних сил.3. Прихід до влади в окремих найрозвиненіших країнах світу антиукраїнських політичних сил.

Рисунок 1 - SWOT-аналіз розширеного альянсу «Люблінський трикутник» (у складі Польщі, Литви, України, Латвії та Естонії)

Слід відмітити дійсно сильною стороною розширення альянсу наявність вже існуючої організації. Найбільш слабкою стороною є масштаб людських, економічних і природних втрат України внаслідок війни. Так, за результатами звіту Світового банку «Швидка оцінка шкоди та потреб України» (RDNA3) прямі збитки України, завдані внаслідок повномасштабної війни за період з 24.02.2024 р. по 31.12.2023 р. склали близько 138, 2 млрд. євро, а потреби на відновлення - 440,5 млрд. євро.

Першорядною загрозою у розвитку «Люблинського трикутника», зокрема – й щодо його розширення, слід ідентифікувати потенційну можливість «заморожування» російсько-української війни. Її не можна недооцінювати, тому світова спільнота вже розробляє нові інституційні форми та механізми щодо її попередження з відповідним фінансовим забезпеченням. У цьому відношенні велику роль відіграє ухвалення Європейським Союзом у березні 2024 р. плану повоєнного відновлення Ukraine Facility з виділенням на 2024-2027 рр. 50 млрд. євро.

Ще одну важливу можливість успішного розширення альянсу «Люблинський трикутник» становить широка присутність бізнесу його країн-учасниць та нових потенційних членів в економіці України (з перспективою участі в її повоєнному відновленні). Так, аналіз даних Державної служби статистики України показує, що за період 2015-2023 рр. зовнішньоторговельний оборот України з Польщею, Литвою, Латвією та Естонією суттєво зріс; найбільше – з Польщею: на 305,3 % [3]. Загальний обсяг зовнішньої торгівлі чотирьох країн з Україною у 2023 р. досяг близько 13,9 млрд. дол. США, а його питома вага у загальних обсягах торгівлі Євросоюзу з Україною становить 25,4% [3].

За підсумком, це дозволяє ідентифікувати формування повноцінно функціонуючого альянсу «Люблинський трикутник», як один зі стратегічних напрямів державної політики повоєнного відновлення України та механізмів забезпечення масштабної інвестиційної підтримки міжнародного співтовариства в її реалізації. Водночас, принципово важливим слід вважати неприпустимість штучного форсування процесів розширення альянсу.

Інформаційні джерела

1. Monnet J. Memoirs. Translated by Mayne, Richard. Garden City, New York: Doubleday & Company, Inc., 1978.
2. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. Hachette, UK, 2016.
3. Національний Банк України: Зовнішньоторговельні відносини України з країнами ЄС (2015-2023). URL: https://bank.gov.ua/files/ES/EU_y.pdf